



Õiguskantsler

Teie 29.09.2019 nr

Meie 12.11.2019 nr 7-4/191594/1905577

## **Lihtsustatud õppeks ettenähtud õppekirjanduse olemasolu**

Lugupeetud [ ]

Leidsite oma kirjas, et Haridus- ja Teadusministeerium rikub hariduslike erivajadustega õpilaste õigusi, sest lihtsustatud õppekava järgi õppivatele õpilastele ei ole tagatud igas klassis kõigis õppeainetes õpikuid. Kirjutasite, et näiteks 4. klassile ei ole seni koostatud matemaatikaõpikut ega inimeseõpetuse õpikut, mistõttu kasutatakse tundides töölehti.

Igaühel on õigus saada haridust ([põhiseaduse § 37](#)), mille kvaliteedi peab tagama riik. Hariduse kvaliteeti näitab muu hulgas riiklikele õppekavadele vastava õppekirjanduse olemasolu. Õppekirjanduse kättesaadavuse eest vastutab Haridus- ja Teadusministeerium ([põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse \(PGS\) § 20 lg 2](#)).

Riik alustas süsteemsemalt põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel õppekirjanduse väljaandmist alles [2008. aastal](#) (vt ka Riigikontrolli 2006. aasta kontrollaruandes „[Erivajadustega laste õppimisvõimalused](#)“ antud ülevaadet õppekirjanduse seisust). See tähendab, et õpetajad ja koolid pidid seni ja peavad ka sel õppeaastal mõne aine õpetamiseks leidma ise sobivaid lahendusi. Seda ei saa pidada õpetajat ega õpilast toetavaks lähenemiseks (vt näiteks [õiguskantsleri 2005. aasta ülevaadet](#)).

Õpetaja on õppekirjandust valides vaba ([PGS § 20 lg 2](#)) ja võib õppetöös muu hulgas kasutada töölehti ([PGS § 20 lg 1](#)). Töölehega saab muuta õpetamise ka individuaalsemaks. Õpiku asemel töölehtede kasutamise põhjal ei saa üldistatult järeldada, et õppekvaliteet selle pärast kannatab. Eelkõige suurendab õpiku puudumine õpetaja töökoormust (vt ka Eesti Rakendusuuringute Keskuse Centar [2016. aastal tehtud uuringut](#), mille raames paluti õpetajatel hinnata õppematerjalide piisavust). Seda, kui palju õpiku, tööraamatu või ka töövihiku puudumine mõjutab aga õppekvaliteeti, saab hinnata konkreetsetest asjaoludest lähtuvalt. Kui leiate oma lapse õppes puudusi, peaksite pöörduma kooli või Haridus- ja Teadusministeeriumi poole, kes hindab, kas õpe vastab riiklikule õppekavale.

Õpiku või tööraamatu väljaandmine võib võtta aega kaks kuni kolm aastat. See on pikk protsess, kus tuleb arvestada mitme asjaoluga. Keeruline võib olla leida ka õppematerjalide koostajaid. Võrreldes 11 aasta taguse ja varasema olukorraga, on õppekirjanduse seis aastatega paranenud (vt [hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara](#)). Tuleb aga tõdeda, et lihtsustatud õppeks koostatud õppekirjanduse tagamisel on veel vajakajäämisi. Üle poole veel puudu olevast

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

lihtsustatud õppe jaoks koostatud õppekirjandusest, sh Teie mainitud matemaatika ja inimeseõpetuse õppematerjalid, antakse välja järgmisel aastal. Kahjuks ei ole võimalik seda protsessi selleks õppeaastaks kiirendada.

Arvestades seda, kui palju on lihtsustatud õppe jaoks vajalikku õppekirjandust juba koostatud ja kui palju on veel koostamisel, võib siiski järeldada, et Haridus- ja Teadusministeerium on mõistnud sellise õppekirjanduse väljaandmise olulisust.

Tänan Teid, et juhtisite tähelepanu olulisele teemale, mis puudutab paljusid õpetajaid ja õpilasi.

Lugupidamisega

*/allkirjastatud digitaalselt/*

Ülle Madise

Koopia (isikuandmeteta): Haridus- ja Teadusministeerium